

**El Pla d'Actuació de Prevenció i Intervenció
D'ABSENTISME ESCOLAR**

CP COLÒNIA DE SANT JORDI

La Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, estableix al seu article 9 que l'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït. Així mateix, a l'article 2, punt 2.3.c) determina com a deure bàsic de l'alumnat assistir a classe amb puntualitat.

L'escola esdevé un mitjà important per a la socialització dels infants. Tant és així que la socialització és un dels objectius de l'educació formal. Durant el procés d'escolarització es fa l'aprenentatge del fet social, de les normes, dels valors, comportaments que regulen la convivència i, a la vegada, permeten la individualització, l'autonomia i el desenvolupament d'una autoestima positiva.

L'absentisme és símptoma d'una realitat socioeducativa en el que conflueixen una varietat de factors de tipus social i familiar. La dimensió individual i escolar està condicionada per altres factors localitzats fora de l'escola, i que es troben a l'entorn immediat de l'alumne/a, la família, el barri, el grup social al qual pertany i que, a més, condiciona el seu procés d'ensenyament i aprenentatge. Es presenta amb més o menys intensitat a l'escola durant les etapes de l'educació infantil, de l'educació primària i que s'ha de prevenir, detectar i abordar perquè:

-Pot ser la manifestació d'un problema familiar, socioeconòmic o sociocultural.

-És un indicador de risc social i d'inadaptació escolar.

-La no-assistència a l'escola té com a conseqüència un incorrecte procés de socialització, que pot generar conductes asocials i antisocials, autoexclusió i marginació i el fracàs escolar.

Àmbit d'aplicació

En relació a l'alumnat que presenti falta d'assistència al centre de forma regular i continuada sense motiu de malaltia o causa major que ho justifiqui.

I

Definició de força major.

Força major és l'esdeveniment inesperat i violent, alien a la voluntat humana i que per tant no es pot preveure ni evitar les seves conseqüències.

Per tant, no seran considerades faltes justificades totes aquelles que hi surten d'aquests conceptes, tals com viatges, dies de compres o altres motius semblants.

Justificació d'absències.

Qualsevol falta d'assistència es justificarà el primer dia que es torni a classe, i si l'absència era prevista, amb antelació.

A l'Educació Primària, les faltes es justificaran al tutor/a a la agenda de l'alumne quan l'absència no sigui superior a tres dies, explicant el motiu de l'absència. Quan l'absència sigui més de tres dies s'haurà de adjuntar el justificat que ho acrediti .

A l'Educació Infantil , les faltes es justificaran al tutor oralment quan l'absència no sigui superior a tres dies, explicant el motiu de l'absència. Quan l'absència sigui més de tres dies s'haurà de adjuntar el justificat que ho acrediti .

Tant a l'Educació Infantil com a l'Educació Primària, els tutors/es podran demanar un justificat de les absències menors de tres dies quan hi hagi una reiteració continua del motiu per qual es justifica l'absència.

Faltes injustificades.

Tant les faltes justificades com les no justificades s'adjuntaran numèricament a l'informe trimestral.

Quan el nombre de faltes injustificades sigui superior a set dies lectius es seguirà el protocol d'absentisme escolar previst segons les instruccions de la Direcció General d'Ordenació i Innovació, podent a més constar amb diligència del Centre dins el seu llibre d'escolarització.

Els pares o tutors legals es responsabilitzen de la justificació de les faltes dels seus nins/nines, així com de la no justificació de les faltes o de la injustificació de l'absència.

Si hi prevista una absència, i aquesta és injustificada el mestres no tenen cap obligació de preparar material, documentació, activitats o qualsevol tipus de treballs per què l'alumne sigui el seu normal procés d'aprenentatge. La responsabilitat, en tot cas, recau als pares o tutors legals de l'alumne.

Definicions sobre l'absentisme.

A l'hora de conceptualitzar i mesurar l'absentisme convé aclarir els termes i les definicions.

L'absentisme escolar pressuposa que l'alumne/a ha formalitzat la matrícula en un centre educatiu i, a més, presenta assistència irregular. En aquest cas, s'entén que " 'INFANT o JOVE ABSENTISTA" és qui no acudeix al seu centre educatiu en un moment determinat sense estar justificada la seva absència. La situació d'absentisme suposa ruptura i discontinuïtat, durant dies, setmanes o mesos; en el procés educatiu , amb absències de llarga durada i retorns al centre. Per això, podem catalogar diverses categories d'absentisme:

ABSENTISTA ESPORÀDIC: les faltes d'assistència són mínimes i es produeixen de forma ocasional al llarg del trimestre.

ABSENTISTA INTERMITENT : l'infant o jove no assisteix a l'escola un o dos dies durant diverses setmanes al llarg del mes (no acudeix com a màxim un 25% dels dies del mes).

ABSENTISTA CRÒNIC: l'infant o jove no assisteix a l'escola tres o més dies de la setmana de forma reiterada i/o assisteix ocasionalment al centre (no acudeix més d'un 25% dels dies del mes).

Prevenció i detecció

1. La prevenció té per finalitat evitar l'aparició del fenomen.

S'ha d'intervenir en l'educació infantil encara que aquesta no sigui una etapa obligatòria, ja que és una etapa clau en la prevenció. L'absentisme pot ser l'indicador clar d'una situació familiar de risc.

La detecció té per finalitat posar de manifest una situació de possible absentisme i analitzar-ne les causes.

La detecció ha de ser primerenca i s'ha de conèixer el cas d'absentisme en el seu inici. Han de detectar-se els casos d'hàbits absentistes adquirits i les recaigudes de casos considerats resolts.

2. Actuacions per prevenir i detectar:

a) Pla d'acollida per als alumnes nous. Pot ser per a un grup complet en els casos de començament de l'escolarització o canvi d'etapa, o per a l'alumne/a que es matricula al centre per primera vegada o una vegada ja ha començat el curs escolar.

b) Relació amb les famílies. Mitjançant les reunions de principi de curs i en les tutories. En tots els casos s'ha d'informar els pares i mares, i tutors legals, de la necessitat que els seus fills i filles assisteixin a classe amb regularitat i de l'organització del centre quant a les actuacions, tant internes com amb altres serveis, que realitzarà aquest en cas d'absentisme, o sigui, informar-los de l'existència d'aquestes instruccions.

c) Altres actuacions per a la prevenció i intervenció posterior com són el treballar la motivació escolar dels menors i joves, atendre els canvis d'etapa, fer un bon traspàs d'informació, etc.

d) Control diari de les faltes d'assistència a l'educació infantil i primària a fi de conèixer l'absentisme de l'alumnat al seu inici.

Intervenció a l'àmbit escolar.

1. L'aplicació de les mesures ordinàries de control d'assistència en el marc de les actuacions previstes es farà segons les pautes següents:

1.1. Educació infantil.

Tot i que l'educació infantil no és una etapa educativa obligatòria, l'absència intermitent o continuada a l'escola pot ésser símptoma de situacions familiars de risc. Per això, cal realitzar un control diari de l'assistència de l'infant i actuar preventivament. Les actuacions que s'anomenen a continuació constitueixen el primer punt de prevenció per evitar posteriors situacions d'absentisme i és per això que li donem especial importància en aquest protocol.

a) Control de l'assistència diària.

b) En cas d'absentisme:

- El tutor cita la família i n'esbrina les causes.

- Si, associats a la situació d'absentisme, es detecten altres indicadors de risc, cal posar-ho en coneixement de l'EOEP que valorarà la situació i, si cal, ho comunicarà als Serveis Socials.

1.2. Educació primària.

a) El tutor/La tutora a passa llista cada dia i anota les absències de l'alumnat. El cap d'estudis recull periòdicament el full de control d'assistència de cada grup.

b) Es considerarà una falta d'assistència quan l'infant falta tota la jornada.

c) Si el tutor/la tutora no té constància del motiu de l'absència d'un/a alumne/a, el segon dia que falta telefona als seus pares per esbrinar el que succeeix, i, si les faltes no són justificades, parla amb la família o representats legals perquè assegurin l'assistència del seu fill/a a classe.

d) Si la situació es manté, es comunica el cas al/la cap d'estudis i aquest ha de posar-se en contacte novament amb els pares de l'alumne/a, per telèfon, per carta certificada o per telegrama amb acusament de rebut, per tal de concertar una entrevista amb ells.

e) Si no es resol la situació d'absentisme, l'equip directiu ha de comunicar aquest fet a l'Equip d'Orientació Educativa i Psicopedagògica (EOEP), segons el model que figura a l'annex I.

f) Actuacions dels EOEP:

- L'EOEP recull la informació pertinent i fa les intervencions necessàries per fer un diagnòstic de la situació.

- Estableix un pla d'intervenció per resoldre la situació d'absentisme.

- Si la situació no es resol, i es valora la idoneïtat d'una intervenció dels serveis socials, es comunica el cas, ja sigui considerat com a esporàdic, intermitent o crònic.

g) Derivació de casos:

- El full de derivació de casos és el que figura a l'annex I, el qual s'ha d'omplir amb totes les dades que es demanen.

- La forma de comunicar-ho serà mitjançant les comissions de feina ja establertes entre els centres educatius dels centres de serveis socials corresponents. En el cas que no existeixen aquestes comissions, el cas es derivarà via fax o via telefònica amb acord de reunió.

- El treballador social/la treballadora social de l'EOEP serà el referent del cas en el centre educatiu.

h) Per tal de facilitar les intervencions de l'EOEP i/o dels serveis socials, el centre comunicarà els casos, el més aviat possible, de manera que en el primer trimestre ja puguin començar a intervenir.

2. Per fomentar l'assistència continuada i evitar l'abandonament de l'alumnat, serà el professorat d'atenció a la diversitat o en el seu defecte, l'equip directiu qui es coordinin amb els tutors/les tutores i col·laboraran amb els equips educatius per aplicar les mesures establertes al Pla de Prevenció de l'Absentisme i realitzar les intervencions adients al respecte.

3. Si persisteix la problemàtica d'absentisme de l'alumne/a, es durà el cas a la comissió de coordinació per poder prendre les mesures corresponents.

4. En els casos d'intervenció dels serveis socials, aquests i el centre tindrà uns referents professionals estables, reflectits als documents de centre com són el Projecte Educatiu, el Pla d'Acció Tutorial i/o ROF, per assegurar una bona coordinació sobre els casos.

5. El centre ha d'informar de l'existència d'aquest itinerari i de la seva aplicació a la família responsable d'un menor absentista.

6. El Pla d'Actuació de Prevenció i Intervenció referit a l'absentisme escolar s'inclourà al Pla anual de centre i a la corresponent memòria anual. A l'esmentada memòria s'inclourà tota la informació relativa a l'absentisme, com són les dades sobre els casos d'absentisme treballats, la relació de casos derivats als Serveis Socials, la valoració de les intervencions realitzades tot especificant quins casos s'han resolt. Es lliurarà aquesta part al Servei d'Innovació de la Direcció General d'Ordenació. La informació que s'ha de facilitar quant a la relació d'alumnes que presenten absentisme és:

- Índex anual d'absentisme del centre (percentatge d'absentistes dins la totalitat de l'alumnat, identificant l'absentisme amb el 25% o més faltes sense justificar en un període mensual).

- Percentatge de les taxes d'absentisme per nivell educatiu segons la distribució de les categories (crònic, ...).
- Percentatge d'alumnes que superen la situació d'absentisme.
- Nombre de casos que s'han resolt.
- Nombre de casos derivats a Serveis Socials.

7. La primera quinzena del mes de juny l'equip directiu recollirà les dades dels casos d'absentisme treballats segons l'annex II. Es remetrà una còpia, abans del dia 16 de juny, a la Direcció General d'Ordenació i Innovació (Servei d'Innovació).

Comunicació de casos

Comunicar un cas significa l'inici d'un treball conjunt de professionals de diferents àmbits per tractar la problemàtica concreta d'un alumne/d'una alumna absentista de manera interdisciplinària. Això implica:

- a) Actuacions de caràcter interdisciplinari per treballar el cas en tots els àmbits que incideixen en l'educació de l'infant absentista: escola, família, entorn, en col·laboració amb els serveis socials dels Ajuntaments.
- b) Seguir el circuit establert en cas de continuar l'absentisme d'un alumne o alumna.

Casos ja comunicats pels centres en cursos anteriors.

Els casos d'absentisme no resolts i que estan en seguiment, tant per part dels EOEP com dels serveis socials, no seran comunicats novament, sinó que hi haurà un primer contacte a principi de curs entre el centre i el servei corresponent per continuar treballant en el cas.

Comissió de valoració

Les comissions constitueixen espais de treball entre els diferents agents i instàncies institucionals que intervenen contra l'absentisme.

Els objectius generals d'aquesta comissió són:

- Promoure la prevenció i el seguiment de l'absentisme escolar de manera coordinada amb criteris d'intervenció comuns.
- Seguiment del protocol d'absentisme.

- Facilitar la comunicació, el traspàs d'informació i coordinació entre tots els serveis/institucions que intervenen.
- Agilitar les qüestions tècniques i/o administratives que requereixi un cas
- Garantir el treball transversal que és propi de l'elaboració de plans de treball individualitzats i el seu seguiment.
- Obrir noves vies de compromís per part de les institucions competents amb absentisme per donar sortida a casos de difícil resolució: derivació a Menors i a Fiscalia.

Aquesta comissió té dos nivells d'intervenció.

A. Comissió de zona, de caràcter trimestral on s'identifiquen i analitzen aspectes que cal millorar pel que fa a l'absentisme escolar.

B. Comissió de coordinació. Quan persisteix la situació d'absentisme, la comissió es reunirà per tractar els casos concrets de nins/nines i joves absentistes o desescolaritzats que no s'han pogut resoldre malgrat s'hagin aplicats les parts establertes al protocol. Els casos estaran derivats pels professionals que incideixen en l'alumne/a, i serà la direcció del centre, o si s'escau els professionals que treballen el cas des de l'àrea de serveis socials o

altres serveis o organismes; qui sol·liciti al president/la presidenta que es convoqui aquesta comissió. La finalitat serà aconseguir la superació de la situació de desescolarització o absentisme mitjançant els canvis adients en la proposta d'intervenció com poden ésser la derivació al Servei de Protecció de Menors i/o a Fiscalia de Menors. Dels acords presos es farà un seguiment fins al tancament del cas, establint el procediment per a efectuar aquest i

l'avaluació dels efectes de les mesures adoptades. A la comissió assistiran, prèvia convocatòria, els professionals que han intervingut en el procés de resolució del cas.